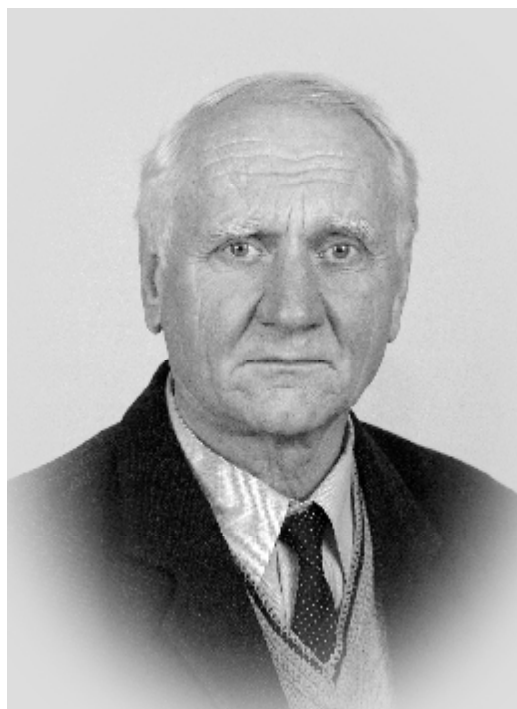

Публікації до 75-річчя від дня народження

**КУЗЬМЕНКО АНАТОЛІЯ ГРИГОРОВИЧА,
д.т.н., проф., головного редактора журналу «Проблеми трибології»**

Кузьменко А.Г.

КОРОТКИЙ НАРИС НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Народився 28 квітня 1936 року в селі Тузли Ічкинського району Кримської області. В 1959 році закінчив Дніпропетровський інститут інженерів залізничного транспорту (ДІТ) за спеціальністю «Локомотиви і локомотивне господарство» з кваліфікацією інженер-механік.

Після закінчення інституту 12 років працював на Брянському машинобудівному заводі як інженер-конструктор, дослідник. За цей час закінчив аспірантуру за заочною формою навчання і в 1971 році захистив кандидатську дисертацію на тему «Дослідження контактної міцності і напруженого стану полімерних втулок підшипників ковзання розсувних колісних пар рухомого складу залізниць» за науковою спеціальністю 05.161 «Машинознавство і деталі машин».

Після захисту дисертації почав працювати в Брянському інституті транспортного машинобудування на кафедрі динаміки і міцності машин і деталей машин. Протягом 17 років працював на вищезгаданій кафедрі, брав активну участь у становленні спеціальності «Динаміка та міцність машин». Викладав різні курси дисциплін, зокрема: теорія пружності, теорія пластичності і повзучості, стійкість елементів конструкцій, математичне моделювання, чисельні методи, експериментальні методи, механіка руйнування та інші, що дало можливість добре засвоїти методи механіки твердого і деформованого тіла.

Під час роботи на кафедрі виконав експериментальні та теоретичні дослідження за темою «Наукові основи розрахунково-експериментальних методів оцінки напруженого стану і довговічності циліндричних опор ковзання». В 1986 році в інституті машинознавства АН СРСР імені академіка Благонравова А.Н. захистив докторську дисертацію за двома науковими спеціальностями: «Динаміка, міцність машин, приладів і апаратури» (01.02.06), «Тертя та зношування в машинах» (05.02.04); опоненти д.ф.-м.н. В.М. Александров, д.т.н. Дроздов Ю.Н., д.т.н. Буше Н.А. Звання професора кафедри динаміки і міцності машин отримав у 1989 році.

В 1989 році був запрошений у Хмельницький технологічний інститут побутового обслуговування (сьогодні Хмельницький національний університет) на посаду завідувача кафедри для впровадження нової спеціальності «Тертя і зношування в машинах», на той час єдиної в Україні. Спеціальність відкрили в 1991 році. В подальшому, після реформ вищої школи в Україні спеціальність була сформована на основі кваліфікаційного рівня бакалавра «зварювання» і почала називатися «Технологія і обладнання відновлення і підвищення зносостійкості деталей машин і конструкцій».

За 15 років становлення та розвитку спеціальності на кафедрі зносостійкості та надійності машин здійснено 10 випусків загальною кількістю більше 300 спеціалістів.

Готуючи студентів цієї спеціальності, викладав різні курси дисциплін, в тому числі: триботехніка та основи надійності, автоматичне керування зварюванням, проблеми трибології автомобіля, напруження зварювальних конструкцій, надійність машин, основи наукових досліджень. З більшості дисциплін видані методичні та навчальні посібники.

Після захисту докторської дисертації наукова робота продовжувалась в напрямку створення моделей і методів розв'язку задач контактної механіки і їх практичного використання.

Серед розроблених математичних моделей найважливішими є:

1) моделі просторового контактного середовища; 2) моделі встановленого і невстановленого зношування з методикою експериментального визначення їх параметрів; 3) статистичні моделі масштабного фактора у втомі та зношуванні; 4) ізохронні моделі накопичення втомлювального пошкодження і накопичення зношування; 5) в зв'язку з оцінкою точності визначення параметрів моделей розроблена математична теорія сенситивів.

Найважливішими науковими результатами під час розроблення методів контактної механіки є:

1) метод еквівалентної піддатливості з узагальненням його в метод алгебраїчних рівнянь розв'язку контактних задач; 2) варіаційно-експериментальний метод з його окремим видом – методом експериментально-теоретичної рівноваги; 3) узагальнення метода Герца і розвиток його на розв'язок квазігерцівських (великий розмір за однією координатою) задач; 4) метод розв'язку задач для квазігерцівського контакту зі зношуванням; 5) метод кінцевих елементів для розв'язку контактних задач з використанням механіки контактної середовища; 6) система методів розв'язку зворотних контактних задач, як основа для методів випробувань на зношування зразків з майданчиком, який змінюється в процесі зношування; 7) система методів оцінки властивостей мастильних матеріалів за умов граничного тертя.

Розроблені методи контактної механіки використані для розв'язку контактних задач для різних вузлів тертя: підшипники ковзання і кочення; опори вертіння; ріжучий інструмент по металу, дереву і камінню; зношування тканини та інше.

Останнім часом проводяться роботи для створення прикладної теорії твердості і основ контактної механіки поверхнево-пластичної обробки матеріалів.

За результатами досліджень опубліковано більше 300 наукових робіт.

Праці по тертю та зношуванню особливо активізувалися з березня 1996 року, коли на базі Хмельницького національного університету був створений міжнародний науковий журнал «Проблеми трибології». За 15 років існування журналу видано 60 повноцінних номерів, по суті книг, спеціалізованих по тертю та зношуванню.

Журнал, безумовно, сприяв захисту десятків кандидатських і докторських дисертацій на спеціалізованій раді співробітників ХНУ та інших вищих навчальних закладів. Журнал сприяє вирішенню проблеми підготовки кваліфікованих кадрів по тертю та зношуванню в Україні.

Квітень 2011 р., м. Хмельницький